

Дзяржаўная ўстанова культуры
«Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма г. Гродна»
Гродзенская гарадская цэнтральная
бібліятэка імя А.Я. Макаёнка

Балада пра Давыда Гарадзенскага

Бібліяграфічны спіс літаратуры
да 730-годдзя з дня нараджэння

ГРОДНА – 2013

Балада пра Давыда Гарадзенскага [Тэкст]: бібліяграфічны спіс літаратуры да 730-годдзя з дня нараджэння / Дзяржаўная ўстанова культуры «Цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма г. Гродна», Гродзенская гарадская цэнтральная бібліятэка імя А. Я. Макаёнка ; склад. Д. У. Крачко. – Гродна, 2013. – 8 с.

Прадмова

Гарадзенскі староста Давыд Гарадзенскі (каля 1283–1326гг.) быў сынам нальшчанскага і пскоўскага князя Даўмонта. Пасля смерці бацькі Давыд вярнуўся на радзіму і стаў кашталянам замка ў Горадні. Ажаніўся з дачкою Гедзіміна Бірутай і атрымаў права на карыстанне асобным удзелам. Абарона замка была яго непасрэдным абавязкам. І князь рабіў гэта вельмі паспяхова: у 1305, 1306, двойчы ў 1311 і ў 1324 гадах крыжакі спрабавалі захапіць Горадню, ды безвынікова.

Але не толькі трымаць аблогі ўмеў Давыд Гарадзенскі. Шмат разоў ён рабіў нечаканыя напады на крыжакоў, чым наводзіў на іх жах, выклікаў паніку. У 1314 годзе, калі немцы напалі на Новагародак, Давыд з невялікім войскам падпільнаваў іх і ледзь не палову перабіў, захапіўшы паўтары тысячы коней і нарабаванае дабро. Прайшоўшы крыжацкім шляхам ад Новагародка ў адваротным кірунку, гарадзенскі князь знішчыў усе варожыя базы. Адступленне недабітых рабаўнікоў ператварылася ў бязладныя ўцёкі. У 1319 годзе ў веснавую паводку Давыд Гарадзенскі з 800 вершнікамі ўварваўся ў Прусію, захапіў некалькі славетых рыцараў-камтураў разам з іх майном. Неаднойчы ён хадзіў і на дапамогу Пскову, дзе добра памяталі вайсковыя перамогі яго бацькі. У 1322 годзе разам з пскавічамі Давыд разбіў вялікае нямецкае войска, было знішчана пяць тысяч крыжакоў. А ў наступным годзе разграміў пад сценамі Пскова дацкае войска і дайшоў да Рэвеля. У сакавіку 1324 года атрад крыжакоў таемна прабраўся да маёнтка Давіда Гарадзенскага і разрабаваў яго, забіўшы ўсіх жыхароў, у ліку якіх былі яго жонка з дзецьмі.

Пад час далёкіх паходаў, дзе Давыд Гарадзенскі вылучаўся спартанскай стрыманасцю, ён веў з сабой параўнальна невялікія аддзелы. Гэта давала магчымасць рухацца хутка, імкліва, з'яўляцца перад ворагам нечакана. Так, у паходзе на Брандэнбург у 1326 годзе ўдзельнічала толькі 1200 чалавек. Тады нашы ваяры дайшлі да Франкфурта-на-Одэры.

Не здолеўшы перамагчы князя на пабаявішчы, крыжакі нанялі мазавецкага рыцара Анджэя Госта, які па-здрадніцку забіў Давыда Гарадзенскага нажом у спіну. Паплечнікі перанеслі цела легендарнага

героя на радзіму і з пашанаю пахавалі каля сценаў Барысаглебскага манастыра ў Горадні.

Жыццёвы шлях

1. Давыд // Вялікае Княства Літоўскае: энцыклапедыя: у 3 т. – Мінск, 2005. – Т. 1. – С. 566.
2. Давыд Гарадзенскі // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. – Мінск, 1997. – Т. 5. – С. 565.
3. Давыд Гарадзенскі // Беларусь: энцыклапедычны даведнік. – Мінск: Беларуская Энцыклапедыя, 1995. – С. 257–258.
4. Давыд Гарадзенскі=Давыд Городенский // Ваенная энцыклапедыя Беларусі. – Мінск, 2010. – С. 355.
5. Давыд Гарадзенскі // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. – Мінск, 1996. – Т. 3. – С. 187–188.

Абаронца зямлі Гарадзенскай

6. Арлоў, У. Знішчэнне нямецкіх рыцараў Давыдам Гарадзенскім / У. Арлоў // Дзесяць вякоў беларускай гісторыі / У. Арлоў, Г. Сагановіч. – Вільня: Наша будучыня, 2002. – С. 60–61.
7. Арлоў, У. 1314 г. Знішчэнне нямецкіх рыцараў Давыдам Гарадзенскім / Уладзімір Арлоў // Беларуская мінуўшчына. – 1993. – № 3–4. – С. 22–23.
8. Багадзяж, М. К. Непераможны Давыд Гарадзенскі: жыццяпіс / Мікола Багадзяж // Народная газета. – 1999. – 27 жн. – С. 12.
9. Багадзяж, М. К. Шчыт зямлі Гарадзенскай / Мікола Багадзяж // Сыны зямлі беларускай / Мікола Багадзяж. – Мінск, 2002. – С. 9–14.
10. Вайтовіч, С. Помнік у горадзе: [Давыду Гарадзенскаму] / С. Вайтовіч // Мастацтва. – 2006. – № 5. – С. 29.
11. Гусева, Е. Правнук Александра Невскаго не знавший пораженный: [о князе Давиде Городенском] / Екатерина Гусева // Планета. – 2011. – № 9. – С. 88–95.
12. Давыд Гарадзенскі: [біяграфічны нарыс] // Памяць: гісторыка-дакументальная хроніка Гродна. – Мінск, 1999. – С. 62–63.

13. Давыд Гарадзенскі // Горадна, Горадзен, Гродна: нарысы / А. Марціновіч; фатаздымкі А. Ласмінскага. – Мінск: Мастацкая літаратура, 2008. – С. 26–29.
14. Ермаловіч, М. [Давыд Гарадзенскі] / М. Ермаловіч // Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае / М. Ермаловіч. – Мінск: Беллітфонд, 2000. – С. 111, 142–143.
15. Задаля, В. Слаўны ваяр Давыд Гарадзенскі / В. Задаля // Культура. – 2002. – 7–13 верас. – С. 14.
16. Кануннікаў, Г. Шчыт і меч Панямоння: [Давыд Гарадзенскі] / Г. Кануннікаў // Настаўніцкая газета. – 1998. – 26 сак.
17. Малишевский, Н. Гроза крестоносцев: [о князе Давиде Городенском] / Н. Малишевский // 7 Дней. – 2011. – 27 янв. (№ 4) – С. 29.
18. Малишевский, Н. Гроза крестоносцев: [о князе Давиде Городенском] / Н. Малишевский // 7 Дней. – 2011. – 3 февр. (№ 5). – С. 18.
19. Мараховіч, В. Даўмонтаў меч / В. Мараховіч // Маладосць. – 2010. – № 12. – С. 114.
20. Марціновіч, А.А. Не прайграў ніводнай бітвы: Давыд Гарадзенскі / Алесь Марціновіч // Свечка на золкім ветры: эсэ / Алесь Марціновіч. – Мінск, 2006. – С. 4–23.
21. Масленицина, И. Давид Городенский и Бируте Гедеминовна: [из истории Гродно] / Ирина Масленицина // Знамя юности. – 1994. – 29 марта.
22. Масленицина, И. О том, как меч и вышитый платочек искали друг друга в царстве теней: [о Давыде Городенском и Бируте] / Ирина Масленицина // По рыцарским законам / Ирина Масленицина. – Минск, 2001. – С. 50–55.
23. Масляніцына, І. Давыд Гарадзенскі / Ірына Масляніцына // Праз смугу стагоддзяў / уклад. Мікола Багадзяж. – Мінск, 1993. – С. 46–51.
24. Масляніцына, І. Меч і хусцінка: [каханне Давыда Гарадзенскага і Біругэ] / Ірына Масляніцына // Беларусь. – 1997. – № 4-5. – С. 15–16.
25. Орлов, В. Победа Давыда Городенского над немецким рыцарством (1314 г.) / Орлов В., Саганович Г. // Свободные новости. – 1998. – 19–26 июня (№ 23).

26. Паплаўскі, Г. Дружына князя Давыда Гарадзенскага: ізаматэрыял / Г. Паплаўскі // Мастацтва. – 2006. – № 4. – С. 13.
27. Патаненак, Г. Радавод Давыда Гарадзенскага / Г. Патаненак // Гродзенская праўда. – 1992. – 14 нояб.
28. Талмачоў, Ал. Барацьба з крыжацкай агрэсіяй / Ал. Талмачоў // Беларускі гістарычны часопіс. – 2012. – № 12. – С. 56–60.
29. Тарасаў, К. Памяць пра легенды: постаці беларускай мінуўшчыны / К. Тарасаў. – 2-е выд. – Мінск: Палымя, 1994. – 270 с.
30. Ткачэў, М. Щит и меч Понемонья: про Давыда Городенского / М.Ткачэў // Из тьмы веков светлеющие лики / сост. Ю. Я. Гуртовенко, Т.И. Улевич. – Минск: Беларусь, 1994. – С. 27–33.
31. Ткачоў, М. «Князь Давыдко» / М.Ткачоў, Г. Марчук // Рэспубліка. – 1992. – 14 ліпеня.
32. Ткачоў, М. Мая Гарадзеншчына: князь Давыдко / М. Ткачоў // Паходня / М. Ткачоў. – Мінск, 1994. – С. 201–206.
33. Цыхун, А. Балада пра Давыда Гарадзенскага / А. Цыхун // Гродзенская праўда. – 1994. – 17 ліст. – С. 3.
34. Цыхун, А. Вялікія гарадзенцы [Давыд Гарадзенскі] / А. Цыхун // Літаратура і мастацтва. – 1996. – 20 верас. (№ 38).
35. Цыхун, А. Давыд Гарадзенскі: [? – 1326 г., дзяржаўны дзеяч ВКЛ, стараста ў Гародні] / А. Цыхун, Г. Патанёнак // Биржа информации. – 1999. – 16 дек. (№ 50) – С. 4.
36. Чаропка, В. Меч і слава: Давыд Гарадзенскі / Вітаўт Чаропка // Родник (Крыніца). – 1992. – № 9–10. – С. 60–62.
37. Чаропка, В. Меч і слава: Давыд Гарадзенскі / Вітаўт Чаропка // Імя ў летапісе / Вітаўт Чаропка. – 2-е выд, дапрац. – Мінск, 2003. – С. 161–172.
38. Швед, В.В. Давыд Даўмонтавіч – абаронца зямлі Гарадзенскай // Швед Вячаслаў Вітальевіч // Гарадзенскія чытанні: зб. матэрыялаў / ДУК «Гродзен. абл. навук. б-ка імя Я.Ф. Карскага», Аддзел краязнаўства; [склад. Л. І. Турмасавы]. – Гродна, 2011. – С. 106–109.
39. Ягорычаў, У. Непераможны палкаводзец [Давыд Гарадзенскі] / У. Ягорычаў // Перамога. – 1996. – 18 верас.

Вобраз Д. Гарадзенскага ў мастацкай літаратуры

40. Іпатава, В. Давыд Гарадзенскі: апавяданне / В. Іпатава // За морам Хвалынскім: аповесці і апавяданні / В. Іпатава. – Мінск: Мастацкая літаратура, 1989. – С. 341–345.

41. Кебіч, Л. Балада пра Давыда Гарадзенскага / Людміла Кебіч // Гродзенская праўда. – 2009. – 2 верас. – С. 5.

42. Кебіч, Л. Балада пра Давыда Гарадзенскага / Людміла Кебіч // Народная газета. – 2008. – 3 чэрв. – С. 1. – (дадат. «Мая Беларусь»).

43. Цыхун, А. Балада пра Давыда Гарадзенскага / А. Цыхун // Легенды і балады Гродзеншчыны / А. Цыхун. – Гродна, 1995. – С. 64–65.

44. Цыхун, А. Давыд Гарадзенскі: верш / А. Цыхун // Гродзенская праўда. – 1992. – 1 авг. – С. 4.

Электронныя рэсурсы

45. Давыд Гарадзенскі. Вікіпедыя: свабодная энцыклапедыя [электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: http://be.wikipedia.org/wiki/Давыд_Гарадзенскі. – 10.06.2013.

46. Давид Городецкий. ВКЛ. Великое Княжество Литовское [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vklby.com/index.php/lichnosti/11-lichnosti/79-david-gorodenskiy>. – 10.06.2013.

47. Давид Городецкий. Евродом. Гродно [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://euro-dom.org/index.php?newsid=312>. – 10.06.2013.

48. Непобедимый Давид Городецкий [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vi-ta.ru/showthread.php?t=13806>. – 10.06.2013.

49. Рыцари «убежаша со стыдом и срамом» [электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rusedin.ru/2013/02/24/rycari-ubezhasha-so-stydom-i-sramom/>. – 10.06.2013.

50. Александр Минич. Образ Давыда Городецкого в исторических публикациях Республики Беларусь // Гродна – 875: матэрыялы абласной канферэнцыі студэнтаў і аспірантаў, 25 лістапада 2003 г. / пад рэд. С.В. Марозавай, І.П. Крэня,

С. У. Амелькі [Электронны рэсурс]. – Гродна: ГрДУ, 2004. – 64 с. –
Режим доступа: <http://www.banifacyj.narod.ru/gurt/doc/grodno875.pdf>.

Бібліяграфія

51. 730 гадоў з дня нараджэння Давыда Гарадзенскага (каля 1283–1326), ваеннага і дзяржаўнага дзеяча Вялікага Княства Літоўскага // Дадатак да Новых кніг. – 2013. – № 8. – С. 5–7.

Балада пра Давыда Гарадзенскага

Бібліяграфічны спіс літаратуры
да 730-годдзя **Давыда Гарадзенскага**

Складальнік: Крарко Д.У.

Рэдактар: Ілюшына І.М.

Тыраж: 6 экз.

*Памятник
Давиду Городенскому в
Давид-Городке.*

